

Beslut

efter kvalitetsgranskning av huvudmannens
och rektorns arbete för att fler elever ska få
undervisning av behöriga lärare i Gällivare
kommun med särskilt fokus på Hakkas skola

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av hur Gällivare kommun och Hakkas skolas rektor arbetar för att fler elever ska få undervisning av behöriga lärare. Som behörig lärare räknas den lärare som är legitimerad och undervisar i de ämnen, årskurser och skolformer som hen är behörig i. Det som granskas och bedöms är det arbete huvudmannen och rektorn bedriver. Resultatet av arbetet omfattas inte av granskningen.

Granskningen omfattar både huvudmannens övergripande arbete och rektorns arbete vid den utvalda skolenheten. I de fall huvudmannen ansvarar för mer än en skolenhet har en av dessa valts ut i syfte att dels fördjupa bilden av huvudmannens arbete, dels granska rektorns arbete i frågan.

Skolenheterna som ingår i granskningen har valts ut utifrån att de enligt Skolverkets officiella statistik under den senaste femårsperioden har haft en lägre andel legitimerade lärare som undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i än motsvarande andel för riket som helhet.

Läsanvisning

Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram för granskningen av området, vilka beskrivs i bilaga 2. I den bilagan finns också en beskrivning av hur granskningen har genomförts. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 3. För varje delområde bedöms om huvudmannens och rektorns arbete uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om arbetet bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och beskriver inom vilka områden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. Om arbetet bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls av Gällivare kommun i följande utsträckning:

Rekrytera och behålla behöriga lärare

Huvudmannen och rektorn bedriver i flera delar ett brett och uthålligt arbete för att rekrytera och behålla behöriga lärare men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Arbetet med att kartlägga behov av och intresse för behörighetsgrundande utbildning behöver bli mer systematiskt.

Öka behörigheten bland befintliga lärare

Huvudmannen och rektorn bedriver i flera delar ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga lärare genom behörighetsgrundande utbildning men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Arbetet med att informera berörd personal om vilka möjligheter som finns att läsa behörighetsgrundande utbildning behöver utvecklas.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 15 juni 2023 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 4) användas.

Redogörelsen skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2022:578) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive bedömningsområde.

Rekrytera och behålla behöriga lärare

Det här området handlar om hur huvudmannen och rektorn arbetar med att rekrytera och behålla behöriga lärare inom organisationen. I detta arbete ingår att kartlägga och analysera nuvarande och framtida behov av behöriga lärare. Det handlar också om bredd och uthållighet i rekryteringsarbetet och om att ompröva och förnya strategier. Även rektorns och huvudmannens arbete med att behålla de behöriga lärare som finns i organisationen ingår här.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen och rektorn bedriver i flera delar ett brett och uthålligt arbete för att rekrytera och behålla behöriga lärare men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen och rektorn bedriver ett systematiskt arbete med att kartlägga och analysera behov av behöriga lärare.

Kartläggningen omfattar dock inte en heltäckande bild när det gäller möjligheter att öka andelen behöriga lärare inom organisationen genom behörighetsgrundande utbildning. Vidare visar granskningen att huvudmannen och rektorn bedriver ett aktivt och kontinuerligt rekryteringsarbete utifrån de behov som identifieras i kartläggningen. Det bedrivs också ett aktivt och målinriktat arbete med att behålla behöriga lärare inom organisationen.

Kartläggning och analys av behov av behöriga lärare

Huvudmannen och rektorn bedriver ett systematiskt arbete med att kartlägga och analysera behovet av behöriga lärare. Det gäller framförallt rekryteringsbehov av behöriga lärare. Möjligheten att utbilda befintlig personal för att öka andelen behöriga lärare kartläggs inte lika systematiskt. Huvudmannen tar reda på hur behovet av behöriga lärare ser ut inom organisationen genom en övergripande kartläggning. I intervjuer med representanter för huvudmannen och rektorer framkommer en samstämmig bild av att det finns en tydlig arbetsfördelning mellan huvudmannen och rektorerna avseende arbetet med att kartlägga och analysera behov av behöriga lärare, där huvudmannen sammanställer underlag de får in från rektorerna. Huvudmannen följer exempelvis upp hur många legitimerade och behöriga lärare de har inom organisationen samt hur respektive skolenhets lärartjänster fördelade inför varje termin. Huvudmannen följer även prognoser för hur pensionsavgångar ser ut på längre och kortare sikt. Vidare framgår att det finns en så kallad personalplaneringsgrupp som bland annat ser över behoven av behöriga lärare, hur tjänsterna inom organisationen ser ut och hur de tillgodoser de behov som finns. Huvudmannen samlar även in uppgifter om eventuell övertalighet bland lärare för att möjliggöra omplaceringar till andra skolor.

Rektorn och huvudmannen för dialog om och samverkar gällande nuvarande och framtida behov av behöriga lärare. I intervjuer med representanter för huvudmannen och rektorer framkommer att rekrytering återkommande diskuteras och analyseras bland annat i ledningsgruppen. Det framkommer också att kartlägningsarbetet även analyseras tillsammans med företrädare för barn- och utbildningsförvaltningen. Dialog och samverkan sker även i personalplaneringsgruppen där det genomförs träffar tillsammans med rektorerna under början av vårterminen. Av intervjuer med representanter för huvudmannen och rektorer framkommer en samstämmig bild av att det finns ett stort behov inom organisationen av behöriga lärare i så gott som alla ämnen. Behörigheten i samhällsorienterande ämnen och franska har sett bättre ut den senaste tiden. Diskussioner förs både på huvudmannanivå och med enskilda rektorer hur de ska kunna öka behörigheten inom organisationen.

I den övergripande kartläggning som genomförs av huvudmannen ges dock inte en heltäckande bild när det gäller möjligheter att öka andelen behöriga lärare inom organisationen genom behörighetsgrundande utbildning. Det framgår av intervju med representanter för huvudmannen att intresse för behörighetsgrundande utbildning kartläggs genom att intresseanmälningar skickas ut till rektorerna efter

att de genomfört så kallade resultat- och utvecklingssamtal (RUS-samtal) med sina medarbetare. Dock framgår det inte av kartläggningen hur behoven av behörighetsgrundande utbildning i organisationen ser ut eller i vilken omfattning befintliga lärare deltar i behörighetsgrundande utbildning. I intervju med rektorn framgår det att huvudmannen efterfrågar information om vilka lärare som läser behörighetsgrundande utbildning när det handlar om specifika satsningar eller läraryftet. I övrigt finns det inte en samlad dokumentation kring hur många lärare det är som läser behörighetsgrundande utbildning enligt rektorn.

Även vid Hakkas skola sker kartläggning och analys av behov av behöriga lärare systematiskt och regelbundet gällande behov av rekrytering. Arbetet sker dock inte lika systematiskt när det gäller möjligheter att öka andelen behöriga lärare inom organisationen genom behörighetsgrundande utbildning. I intervju med rektorn framgår att kartläggningen av rekryteringsbehov främst sker under vårterminen utifrån hur många elever och klasser de kommer ha nästa läsår. Utifrån de behov som framkommer påbörjas tjänstefördelningen. Enligt rektorn visade den senaste kartläggningen att det saknas behöriga lärare i flera ämnen, exempelvis i praktisk-estetiska ämnen. På Hakkas skola finns det flera lärare som undervisar i ämnen de inte är behöriga i. Även lärarna involveras i tjänstefördelningsarbetet genom att de får komma med förslag på hur deras behörighet kan nyttjas på bästa sätt och vilka samverkansmöjligheter de ser. Detta framgår i intervjuer med såväl lärare som rektorn.

Rekryteringsarbete

Huvudmannen och rektorn arbetar aktivt och kontinuerligt för att rekrytera lärare utifrån de behov som identifieras i kartläggningen. I intervjuer med representanterna för huvudmannen och rektorerna ges en samstämmig bild av de svårigheter som finns när det gäller att rekrytera behöriga lärare och de intervjuade ger flera exempel på hur de arbetar för att lösa dessa. I intervjuer framkommer också exempel på långsiktiga strategier för rekryteringen som genomförts i kommunen. Som exempel nämns att de arbetat mycket med både arbetsgivar- och platsvarumärket i syfte att attrahera, rekrytera och behålla lärare. I det arbetet ingår bland annat att arbeta upp en stolthet för att arbeta i Gällivare kommun samt att det ska finnas så kallade ambassadörer ute i verksamheterna som förmedlar detta. I intervjuer med representanterna för huvudmannen och rektorerna framkommer att det nyligen tillsatts en tjänst inom personalavdelningen med särskild inriktning på rekryteringsarbetet. Vidare framgår av intervjuer med representanter för huvudmannen och rektorer att huvudmannen under en längre tid försökt få till ett samarbete kring arbetsintegrerad lärarutbildning med ett lärosäte. Detta som ett sätt att försöka åtgärda den stora brist på behöriga lärare som finns inom organisationen, men hittills har försöken varit utan framgång. Vidare framkommer att huvudmannen arbetar aktivt med att locka bland annat lärarstudenter och så kallade hemvändare

till huvudmannens organisation. Det gör de bland annat genom att delta i olika mässor.

På huvudmannanivå sker även ett aktivt arbete för att göra organisationen till en attraktiv arbetsplats och på så sätt få lärare att söka tjänster inom kommunen. Förutom ovan nämnda arbete med arbetsgivar- och platsvarumärket sker även ett arbete med att attrahera lärare genom en rad insatser som beskrivs i en övergripande aktivitetsplan kring strategisk kompetensförsörjning. Exempel på aktiviteter som genomförs för att attrahera lärare är olika typer av utvecklingsarbeten samt arbetsmiljöarbete. Även i intervjuer beskrivs arbetsmiljöarbetet som bland annat innefattat en satsning på klassmentorer vilket innebär att det är två vuxna i klassrummet och som enligt de intervjuade rektorerna innebär att den undervisande läraren kan fokusera på undervisningen.

Huvudmannen och rektorn arbetar gemensamt med rekrytering och har en gemensam bild av arbetet. När det gäller själva rekryteringsarbetet framgår det i intervjuer med representanter för huvudmannen samt rektorer att det är rektorn på respektive skolenhet som utformar sina platsannonser. Personalavdelningen är sedan behjälplig genom att lägga upp annonsen i olika kanaler. I intervju med representanter för huvudmannen framkommer att personalavdelningen även kan vara behjälpliga på andra sätt, bland annat finns det exempel på när de tagit foton eller filmat på skolenheter för att lyfta fram tjänster på dessa ytterligare. Det framgår även att rektorerna efterfrågat mer stöd i rekryteringsarbetet och att den ovan nämnda tjänsten på personalavdelningen tillsatts för att möta det behovet. Vidare pågår rekryteringsarbetet dels inför kommande läsår, dels kontinuerligt när behov uppstår. Inför varje termin vet huvudmannen hur behörighetsgraden ser ut på respektive skolenhet och annonser läggs ut för alla lediga tjänster. I intervju med representanter för huvudmannen framkommer att de rekryterar året runt. Läraren placeras då först efter behov för att sedan kanske till nästa läsår bli placerad utefter lärarens egna önskemål.

Rekryteringsarbetet omarbetas och omprövas av rektorerna, dock sker inte ett sådant arbete i lika stor omfattning på huvudmannanivå. I intervju med rektorer framgår att strategier omprövas om rekryteringsinsatser inte lyckas. Som exempel nämns att en rektor inte hade någon sökande till en lärartjänst i årskurs 1-2 och att hen diskuterade tillsammans med lärarna. Hen såg därefter över tjänstefördelningen och kunde söka en lärare till en annan tjänst. I intervju med representanter för huvudmannen framkommer att de omprövar sitt arbete när det gäller rekrytering men att de inte alltid vet om det är bra eller inte. Vidare framgår att det i rekryteringsarbetet efterfrågas var den sökande hittat tjänsten. Enligt representanterna för huvudmannen behöver de inom organisationen dock bli bättre på att utreda vilka rekryteringskanaler som ger flest träffar. Något sådant arbete har dock inte påbörjats.

När det gäller rekryteringsarbetet på Hakkas skola så följer det de principer som beskrivs för arbetet på huvudmannanivå. Av intervju med rektorn framgår att det

även på Hakkas skola sker ett aktivt arbete för att göra skolenheten till en attraktiv arbetsplats. Den enskilt största insatsen är satsningen på en ackreditering där de har samarbeten med andra skolor runt om i Europa. I och med ackrediteringen knyter de olika kontakter och deltar i olika träffar. En träff handlade till exempel om hur olika landsbygdsskolor i Europa arbetar. Enligt lärarna har samarbetet lyft skolenheten och skapat en större gemenskap bland dem som i sin tur är positivt för trivseln.

Arbete för att behålla behöriga lärare

Huvudmannen arbetar aktivt och målinriktat med att behålla behöriga lärare inom organisationen. Det framgår av både intervjuer med representanterna för huvudmannen och rektorerna och inskickat material att arbetet med att behålla lärare inom organisationen är ett prioriterat område. Det framgår också att flera av de insatser som görs för att attrahera behöriga lärare att söka tjänster inom kommunen också bidrar till att behålla de behöriga lärare som finns på huvudmannens olika skolenheter, såsom utvecklingsarbeten samt arbetsmiljöarbete. I den ovan nämnda aktivitetsplanen kring strategisk kompetensförsörjning finns aktiviteter kopplade till att behålla och vidareutbilda lärare med. Där ingår bland annat att huvudmannen ska erbjuda möjligheter till utveckling, en god arbetsmiljö samt attraktiva anställningar och förmåner. Även i intervjuer framhålls arbetet med att behålla lärare som viktigt och att en stor del i det handlar om arbetsmiljön, till exempel satsningen på klassmentorer nämnd ovan. Det har även handlat om lönesatsningar på lärare.

Även på Hakkas skola arbetar rektorn aktivt och målinriktat för att behålla behöriga lärare som finns vid skolenheten. Delaktighet, att möta lärarnas behov och att lärarna känner att de får utveckla det som de behöver framhålls av rektorn som en viktig del i arbetet. I lärarintervjuer framkommer att rektorn lyssnar och litar på lärarna samt visar ett stort förtroende för dem och att detta är viktigt i arbetet med att behålla lärarna. Enligt lärarna är rektorn en stor anledning till att de vill arbeta på skolenheten. I intervju med rektorn och lärarna framgår att det är i olika enkätundersökningar samt i RUS-samtalen som rektorn tar reda på vad som får lärarna att stanna kvar. De pratar också om vad som framkommit vid arbetsplatsträffar. Den ovan nämnda ackrediteringen framhålls av lärarna som en av de främsta satsningarna rektorn genomfört för att behålla lärare.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att följande utvecklingsarbete behöver inledas:

- Arbetet med att kartlägga behov av och intresse för behörighetsgrundande utbildning behöver bli mer systematiskt.

Ett uthålligt och långsiktigt arbete för att öka andelen behöriga lärare består av flera delar, där ett strategiskt arbete för att kartlägga lärares möjligheter till att gå behörighetsgrundande utbildning är en del.

I Gällivare kommuns arbete med att öka andelen behöriga lärare bedrivs ett systematiskt arbete med att kartlägga och analysera behovet av behöriga lärare. Kartläggningen gäller dock framförallt rekryteringsbehov av behöriga lärare. Möjligheten att utbilda befintlig personal för att öka andelen behöriga lärare kartläggs inte lika systematiskt.

För att stärka arbetet ytterligare, och på längre sikt öka andelen behöriga lärare, rekommenderar därför Skolinspektionen Gällivare kommun att utveckla arbetet så att kartläggning och analys av behöriga lärare även innefattar möjligheten att utbilda befintlig personal för att öka andelen behöriga lärare. Ett sådant arbete kan innebära att identifiera befintliga lärare som skulle kunna delta i behörighetsgrundande utbildning. Behörighetsgrundande utbildning kan exempelvis vara att legitimerade lärare utökar sin behörighet till att omfatta flera ämnen, att lärare med lärarutbildning från ett annat land kompletterar och validerar sin utbildning för att få svensk lärarlegitimation eller att obehöriga lärare kompletterar sin utbildning för att bli legitimerade lärare.

Öka behörigheten bland befintliga lärare

Det här området handlar om huvudmannens och rektorns arbete med att öka behörigheten bland de lärare som redan finns i organisationen genom behörighetsgrundande utbildning. Det omfattar dels arbetet med att informera om möjligheter, uppmuntra och stödja lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning, dels de reella förutsättningar huvudmannen och rektorn ger lärare att delta i sådan utbildning.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen och rektorn bedriver i flera delar ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga lärare genom behörighetsgrundande utbildning men utvecklingsområden finns.

Skolinspektionens granskning visar att huvudmannen arbetar med behovsanpassade insatser för att öka behörigheten bland befintliga lärare i organisationen genom att planera och skapa förutsättningar för befintlig personal att gå behörighetsgrundande utbildning. Vidare visar granskningen att huvudmannen och rektorn bedriver ett aktivt arbete med att uppmuntra och stödja lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning. Arbetet med att informera berörd personal om vilka möjligheter som finns att läsa behörighetsgrundande utbildning är dock inte lika utbrett.

Information, uppmuntran och stöd

Huvudmannen arbetar med behovsanpassade insatser för att öka behörigheten bland befintliga lärare i organisationen genom att planera och skapa förutsättningar för befintlig personal att gå behörighetsgrundande utbildning. I intervjuer med representanterna för huvudmannen och rektorerna framkommer samstämmiga uppgifter om att detta till stor del sker genom så kallade deltids- eller fritidsstudier. Deltidsstudier innebär en nedsättning i tjänstgöringsgrad med bibehållen lön och att läraren får ersättning för kurslitteratur, resor och boende. När det gäller fritidsstudierna får den som studerar ersättning för kurslitteratur, resor och boende. Det är förvaltningen som prioriterar och beslutar vilka lärare som får delta med utgångspunkt i vilka behov som finns i respektive verksamhet. Lärare har även möjlighet att läsa behörighetsgrundande utbildningar genom fritidsstudier även om det oftast handlar mer om generell kompetensutveckling. Även här tas beslut om deltagande utifrån behov.

Huvudmannen och rektorn bedriver ett aktivt arbete med att uppmuntra och stödja lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning. Arbetet med att informera berörd personal om vilka möjligheter som finns att läsa behörighetsgrundande utbildning är dock inte lika utbrett. I intervju med representanterna för huvudmannen framgår att information om behörighetsgrundande utbildning framförallt förmedlas via rektorerna vid RUS-samtal men att information även går ut via huvudmannens interna kommunikationskanaler. Det framkommer dock i intervju med lärarna att flertalet av dem inte har fått någon information kring de olika behörighetsgrundande utbildningar som finns utan att de fått söka upp informationen själva. Även om lärarna själva får söka upp information om behörighetsgrundande utbildning framkommer i samtliga intervjuer att både huvudman och rektorn uppmuntrar dem till att studera när lärarna väl tagit initiativ till det. Detta gäller inte bara behörighetsgrundande utbildning för redan legitimerade lärare utan de uppmuntrar alla medarbetare att studera oavsett om det gäller behörighetsgrundande utbildning eller andra utbildningar.

Arbetet med att öka behörigheten bland befintliga lärare i genom behörighetsgrundande utbildning vid Hakkas skola sker främst utifrån individuella önskemål från lärarna. I intervju med rektorn framkommer att hen tar upp möjligheten till behörighetsgrundande utbildning med lärarna vid RUS-samtalen då samtal förs utifrån bland annat lärarens tankar kring framtiden, vilken utbildning hen skulle vilja delta i samt verksamhetens behov. Vidare följer rektorn upp hur utbildningen går. Exempelvis finns det en planering för de som deltar i behörighetsgrundande utbildning och i den ingår avstämningar med rektorn.

Reella förutsättningar att delta i behörighetsgrundande utbildning

Huvudmannen ger stöd till rektorerna att i sin tur möjliggöra för lärarna att delta i behörighetsgrundande utbildning. I intervju med representanterna för huvudmannen framkommer att stödet sker med ekonomiska medel genom

framförallt de ovan nämna deltids- och fritidsstudierna. Huvudmannen har också slutit ett externt avtal med en stiftelse som innebär att personer med ämneskompetens kan studera för att bli legitimerad lärare, så kallad kompletterande pedagogisk utbildning (KPU). Huvudmannen saknar dock ett systematiskt arbete avseende stöd till rektorerna i form av information om de möjligheter och alternativ som förekommer, exempelvis gällande vilka vägar till behörighetsgrundande utbildning som finns. I intervju med rektorn framkommer att anledningen till att lärare fått söka upp information kring behörighetsgrundande utbildning själva är att hen själv inte haft kunskap om vilka olika vägar till behörighet som finns tillgängliga. Vidare framkommer det i intervjuer med både rektorer och lärare att det även finns en viss otydlighet kring förutsättningar för deltagande i behörighetsgrundande utbildning. Enligt lärarna är det aldrig några problem med att få stöd från rektorn men att det är otydligt vad som gäller i kommunen. En del lärare får vissa förutsättningar medan andra inte får det. Enligt lärarna finns det ingen policy i kommunen kring tidsmässiga- och ekonomiska förutsättningar vilket gör att det är svårt att veta vad som gäller.

När det gäller Hakkas skola arbetar rektorn för att ge de lärare som deltar i behörighetsgrundande utbildning goda förutsättningar att genomföra den. Förutom de förutsättningar lärare får genom deltids- och fritidsstudier skapar rektorn förutsättningar utifrån de individuella behov olika lärare har. Enligt rektorn och de intervjuade lärarna innefattar stödet både tidsmässiga- och ekonomiska förutsättningar. Exempel som nämns under intervjuerna är att rektorn kan köpa in litteratur eller göra tillfälliga ändringar i lärarnas scheman för att frigöra tid.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att följande utvecklingsarbete behöver inledas:

- Arbetet med att informera berörd personal om vilka möjligheter som finns att läsa behörighetsgrundande utbildning behöver utvecklas.

Ett samlat och strategiskt arbete med att utbilda lärare som finns inom organisationen är ett sätt att öka andelen behöriga lärare. För att arbetet ska bli effektivt och ändamålsenligt behöver det utgå från en kartläggning av behov av och intresse för behörighetsgrundande utbildning. En viktig del i arbetet är att informera om vilka möjligheter som finns att läsa behörighetsgrundande utbildning. Arbetet behöver också planeras och genomföras på ett behovsanpassat sätt samt följas upp.

I Gällivare kommun bedrivs ett aktivt arbete med att uppmuntra och stödja lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning. Arbetet med att informera berörd personal om vilka möjligheter som finns att läsa behörighetsgrundande utbildning är dock inte lika utbrett.

För att stärka arbetet ytterligare, och på längre sikt öka andelen behöriga lärare, rekommenderar därför Skolinspektionen att Gällivare kommun utvecklar arbetet med att informera berörd personal om vilka möjligheter som finns att läsa behörighetsgrundande utbildning. Ett sådant arbete kan till exempel handla om att huvudmannen och rektorn erbjuder stöd i processen till berörd personal, exempelvis hjälp att hitta rätt utbildningsväg, hjälp att få överblick över de förutsättningar som finns för att genomföra utbildningen, stöd med att fylla i ansökan och information om validering.

På Skolinspektionens vägnar

X Malin Lundquist

Malin Lundquist

Beslutsfattare

Signerat av: Malin Lundquist

Föredragande i ärendet har varit Jenny Bergman Westling. I den slutgiltiga handläggningen av ärendet har även utredare Tobias Thorén och Sarah Vinterlycka deltagit.

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Gällivare kommun och Hakkas skola den 11 och 12 oktober 2022. Besöket genomfördes av Jenny Bergman Westling och Tobias Thorén. Den 17 oktober 2022 genomfördes ytterligare en intervju digitalt.

Gällivare kommun ansvarar för tolv grundskolenheter, varav Hakkas skola är en.

Officiell statistik visar att andelen legitimerade lärare i grundskolan som undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i (heltidstjänster) har varierat de senaste fem läsåren i Gällivare kommun. Andelen har varierat mellan 52,9 procent och 60,2 procent. Under samma period har motsvarande andel för riket som helhet varierat mellan 70,1 procent och 71,4 procent.

Läsåret 2021/2022 var andelen lärare som undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i 50,7 procent i Gällivare kommun och motsvarande andel för riket som helhet 71,0 procent. Läsåret 2021/2022 varierade andelen lärare som undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i mellan huvudmannens grundskolenheter med ca 60 procentenheter. Lägst andel hade Tjautjas skola (0,0 procent) medan Hedskolan M hade högst (60,4 procent). För Hakkas skola visar officiell statistik att andelen lärare som är legitimerade och undervisar i minst ett ämne som de är behöriga i har varierat de senaste fem åren mellan 26,5 procent och 88,0 procent. Läsåret 2021/2022 var andelen 49,5 procent.

Av den dokumentation som Skolinspektionen har tagit del av i samband med granskningen framgår att på Hakkas skola är det åtta av sexton lärare som är legitimerade lärare. Av dessa undervisar tre av dem i ämnen eller en skolform som de inte är behöriga i. Två av lärarna på skolenheten går behörighetsgrundande utbildning för att bli legitimerade lärare och ytterligare en lärare studerar för att utöka sin behörighet med ytterligare ett eller flera ämnen. En annan lärare validerar sin utländska lärarutbildning

Bilaga 2: Underlag för bedömning

Vid granskningsbesöket inhämtas information verksamheten som sedan bedöms i relation till fastställda kvalitetskriterier för att identifiera såväl styrkor som svagheter i det arbete som bedrivs. Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- Två gruppintervjuer med lärare vid den utvalda skolenheten
- En intervju med rektorn för den utvalda skolenheten
- En intervju med representanter för huvudmannen
- En gruppintervju med rektorer
- Insända dokument från huvudmannen
- Den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolenheten och huvudmannen

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll samt getts möjlighet att inkomma med synpunkter.

Bedömningsområden

Bedömningarna görs i relation till kvalitetskriterier som Skolinspektionen tagit fram inom ramen för granskningen.

Inom respektive område granskas huvudmannens och rektorns arbete inom följande delar:

Frågeställning 1: I vilken utsträckning gör huvudmannen och rektorn breda och uthålliga ansträngningar för att rekrytera och behålla behöriga lärare?

- Kartlägga och analysera behov av behöriga lärare.
- Brett och uthålligt arbete med att rekrytera behöriga lärare.
- Aktivt arbete för att behålla de behöriga lärare som arbetar på skolan och inom huvudmannens övriga grundskolor.

Frågeställning 2: I vilken utsträckning bedriver huvudmannen och rektorn ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga lärare genom behörighetsgrundande utbildning?

- Uppmuntra och stödja undervisande lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning.
- Skapa reella förutsättningar för undervisande lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/aktuellt/granskningar-pa-gang/huvudmans-och-rektorers-arbete-for-att-fler-elever-ska-fa-undervisning-av-behoriga-larare/>

Bilaga 3: Författningsstöd

Bedömningsområde 1 och 2

2 kap. 8, 9, 10, 13, 18 och 34 §§ samt 4 kap. 3 och 4 §§ skollagen (2010:800)

Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2.8 Rektorns ansvar.